

Ponadto poddał krytycznej analizie wpływ funduszy unijnych na rozwój polskiej wsi. Następnie mgr Anna Steinkamp (Uniwersytet Europejski Viadrina, Frankfurt nad Odrą) w wystąpieniu *Początek ekspansji zagranicznej największych przedsiębiorstw produkcyjnych z polsko-niemieckiego pogranicza jako łańcuch dystansu psychicznego: internacjonalizacja w ujęciu behawiorystycznym* przedstawiła efekty swoich autorskich badań związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstw na polsko-niemieckim pograniczu. Doktor Robert Bartłomiejski (Uniwersytet Szczeciński) w swoim referacie zaprezentował wyniki analizy potencjału rozwoju miast portowych polsko-niemieckiego pogranicza w kontekście rozwoju usług turystycznych przy wykorzystaniu małych statków portowych. W świetle jego analizy polskie nadbałtyckie miejscowości stoją obecnie przed ogromną szansą rozwoju. Konferencję zakończyło wystąpienie dr Máté Tamási (Węgierskie Archiwum Narodowe w Budapeszcie). Badacz za pomocą różnego rodzaju materiałów wizualnych — map, zdjęć oraz filmów — zaprezentował wizerunek współczesnych miast podzielonych granicą. Dyskusja podsumowująca nawiązała do współpracy gospodarczej na pograniczu polsko-niemieckim. Ponadto holistycznie podsumowano dwa dni obrad, stwierdzając, że każdy z zaprezentowanych referatów był inspiracją do podjęcia debaty.

Podsumowując, warto podkreślić, że podczas V edycji konferencji dyskutowano o aktualnych problemach na polskich pograniczach, a także podjęto debatę nad nowymi podejściami teoretycznymi w studiach nad granicami i pograniczami. Wyniki konferencji zostaną opublikowane w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego w tomie *Polskie pogranicza w procesie przemian* pod redakcją Z. Kurcza.

Anna Korotusz-Mirecka

ORCID: 0000-0001-6817-3256

Sprawozdanie z konferencji Jubileusz 30-lecia Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego: „Nowoczesne intelektualne przywództwo dla przyszłości”. Sesja naukowa Instytutu Socjologii: „Socjologia wobec przyszłości w sferze teorii i praktyki”

DOI: 10.19195/2083-7763.9.21

W 2018 roku Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego obchodził jubileusz trzydziestolecia swojego istnienia. Dwudniowe święto (22–23 czerwca 2018 roku) miało na celu zintegrować i uhonorować całe środowisko akademickie biorące udział w budowaniu i tworzeniu tego wydziału, a także silnie współpracujące i działające na rzecz badań tego, co społeczne.

Pierwszy dzień rozpoczął się posiedzeniem Rady Wydziału Nauk Społecznych w murach reprezentatywnego Oratorium Marianum, w głównym gmachu Uniwersytetu Wrocławskiego, tuż obok wrocławskiego rynku. Tego dnia zaplanowano również oficjalne obchody z udziałem władz Uniwersytetu Wrocławskiego, przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej, reprezentantów Polskiej Akademii Nauk oraz członków ogólnie-

polskich towarzystw naukowych. Podczas uroczystości uhonorowani i odznaczeni zostali zasłużeni badacze, dydaktycy i działacze, zaangażowani i mający aktywny wpływ na rozwój środowisk naukowych wchodzących w skład Wydziału Nauk Społecznych. Na koniec w ramach sesji plenarnej wygłoszone zostały wystąpienia, poruszające kwestie dotyczące tematu przewodniego: „Nowoczesnego intelektualnego przywództwa dla przyszłości”.

Dzień drugi obchodów jubileuszowych przeznaczony był głównie na świętowanie w ramach instytutów tworzących Wydział Nauk Społecznych. Zorganizowane zostały tematyczne sesje naukowe przygotowane przez poszczególne jednostki naukowo-dydaktyczne: Instytut Filozofii, Instytut Socjologii, Instytut Studiów Międzynarodowych, Instytut Politologii, Katedrę Logiki i Metodologii Nauk oraz Katedrę Studiów Europejskich.

Jedną z sesji plenarnych organizowanych tego dnia w myśl hasła: „Nowoczesne intelektualne przywództwo dla przyszłości” była socjologiczna sesja naukowa zatytułowana: *Socjologia wobec przyszłości w sferze teorii i praktyki*. Konferencja ta podzielona została na kilka sesji, podczas których głos zabierali nie tylko obecni pracownicy Instytutu Socjologii, prezentujący swój dorobek naukowy i wyniki pracy badawczej na rzecz rozwoju dyscypliny i nauki, ale także szanowni goście związani z Instytutem Socjologii, reprezentanci czołowych ośrodków akademickich zarówno krajowych, jak i zagranicznych, odgrywających ważne role w rozwoju socjologii z perspektywy wielu jej subdyscyplin oraz osiągający niezwykle wyniki w pracy na rzecz nauk społecznych.

Punktualnie o godzinie 9.00 dyrektor Instytutu Socjologii, prof. dr hab. Zbigniew Kurcz, powitał kilkoma zdaniem wstępu szanowne grono przybyłych gości, zebranych pracowników oraz osób związanych z instytutem. Profesor dr hab. Kurcz podkreślił znaczenie obchodów jubileuszowych, a następnie przekazał głos przybyłym profesorom, chcącym wygłosić krótkie przemówienia honorujące 30-lecie Instytutu Socjologii. Na zakończenie tej wyjątkowej części prof. dr hab. Kurcz serdecznie podziękował za wszelkie życzenia. Przytoczył słowa prof. dra hab. Zybortowicza, który zwracając się ku myśli, idei przewodniej konferencji jubileuszowej, czyli przyszłości socjologii, z pewną nutą smutku zaznaczył, że obecność socjologów w życiu publicznym, choć tak potrzebna na poziomie zarówno lokalnym, jak i krajowym, przestała być traktowana jako naturalna część zawodowej misji socjologa. W swym przekazie zachęcił do tego, by więcej głosów wybrzmiewało w pluralistycznej debacie publicznej i tym samym wykorzystywało swój ogromny potencjał.

Część główną konferencji zatytułowaną *Socjologia wobec przyszłości w sferze teorii i praktyki* rozpoczął prof. dr hab. Kurcz wystąpieniem wprowadzającym nawiązującym do historii socjologii na Uniwersytecie Wrocławskim. Akcentował, iż obecność socjologii na Uniwersytecie Wrocławskim liczy sobie nie tylko 30 lat, ale 72 lata, podczas których to można wyróżnić trzy istotne, kluczowe okresy w tej historii: okres pionierski, okres usługi i służby, okres instytucjonalizacji, samodzielności i rozwoju.

W dalszej kolejności prof. dr hab. Marek Szczepański, kontynuując sesję główną, sesję obrad merytorycznych, zaprosił do wystąpień prelegentów będących przedstawicielami zakładów Instytutu Socjologii.

Wystąpienie zatytułowane *Wieś i rolnictwo po akcesji do Unii Europejskiej*, reprezentujące Zakład Socjologii Miasta i Wsi, przedstawił prof. dr hab. Stanisław Witold Kłopot, nawiązując do modernizacyjnego podejścia do wsi i rolnictwa, nakreślając pewien obraz zmian trwających od lat 70. do dnia dzisiejszego. Obecną sytuację rozwinęła dr Barbara Szczepańska, wyróżniając trzy aspekty modernizacji: biologiczny, mechaniczny i che-

miczny. Poruszyła ona również dwie inne istotne kwestie, które stały się widoczne po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Jedną z nich jest dezagratyzacja wsi oraz dualizacja struktury agrarnej. Na zakończenie przemowy dr Szczepańska zadała pytania: Czy wieś w ogóle istnieje i jaką ma formę? *Strong czy light?* (*Strong*, czyli związaną ze wskaźnikami tradycyjnego pojmowania wsi z perspektywy rolniczej, czy *light*, czyli odnoszącą się do nowych mieszkańców i nowej problematyki, postrzegania, funkcji wsi). Powołując się na własne badania, pozytywnie zakończyła wywód, twierdząc, że wieś ma się dobrze i nadal potrzebne są badania w tym obszarze.

Wystąpienie prezentujące *Pierwowzory grup dyspozycyjnych jako odniesienie do hybridalnej koncepcji środowiska (nie)bezpieczeństwa* wygłoszone przez prof. dra hab. Jana Maciejewskiego oraz dr Małgorzatę Stochmal (Zakład Socjologii Grup Dyspozycyjnych), w którym to poprzez zdefiniowanie i usystematyzowanie znaczenia kluczowych pojęć zaprezentowana zostaje sfera semantycznego i metodologicznego osadzenia grup dyspozycyjnych w socjologii i naukach społecznych. Zasygnalizowano, iż jest to obszar badań bezpośrednio zanurzony w problematyce (nie)bezpieczeństwa i współczesnych zagrożeń (idąc za myślą Urlicha Becka, żyjemy w społeczeństwie ryzyka). Zwrócono uwagę, iż socjologia grup dyspozycyjnych łączy, a nie dzieli. Odwołano się również do hybridyzacji i zwrotu ku dyspozycyjności służb skupiających swe działania wokół bezpieczeństwa, niebezpieczeństwa czy ryzyka, która jest ich wspólnym komponentem. Podkreślone zostało również, że socjologia grup dyspozycyjnych pretenduje, by w obliczu niepewności i niebezpieczeństw świata współczesnego stać się socjologią stosowaną, empirycznie szukającą odpowiedzi na pojawiające się problemy.

Następnie problematykę swych badań prezentował Zakład Socjologii Płci i Rodziny. Profesor dr hab. Dorota Majka-Rostek nawiązywała do płci, omawiając jej znaczenie w socjologii, podkreślając iż zmiana, jaka nastąpiła na przestrzeni ostatnich lat w tym obszarze jest bardzo widoczna. Płeć w rozważaniach klasyków rozumiana była głównie zgodnie z podejściem biologicznym, więc nie wydawała się interesująca dla nauk społecznych. W konsekwencji przełomu związanego ze zwrotem kulturowym, konstruktywistycznym, w latach 80. ubiegłego wieku zaczęła krystalizować się perspektywa genderowa, w której płeć postrzegano w kategoriach społeczno-kulturowych. Zagadnienie gender stało się jednym z dominujących zagadnień socjologii współczesnej. W swoim wystąpieniu prof. dr hab. Majka-Rostek zarysowała również zwrot ku kwestiom dotyczącym prekaryzacji i jej wpływu na kształtowanie się tożsamości w odniesieniu do teorii gender, a także obecności tej kategorii na rynku pracy, o czym wspomniała później mgr Aleksandra Drabina-Róże-wicz, która w oparciu o zaprezentowany projekt pracy doktorskiej wraz z przybliżeniem przypadków dwóch badanych osób zaznaczyła, że płeć odgrywa rolę w biografii zarówno kobiet, jak i mężczyzn oraz wpływa na podejmowane przez nich decyzje między innymi co do rynku pracy.

Kolejnym prelegentem była prof. dr hab. Iwona Taranowicz, kierownik Zakładu Socjologii Stosowanej i Pracy Społecznej, podejmująca temat: *Przyszłość rodziny w świetle teorii i badań socjologicznych*. Profesor Taranowicz rozpoczęła od nakreślenia znaczenia, miejsca i roli rodziny w rzeczywistości społecznej, początkowo odnosząc się do klasycznych i tradycyjnych rozważań, następnie zastanawiając się nad teraźniejszością i przyszłością rodziny, nad kwestią tego, co konstytuuje rodzinę w dzisiejszych czasach oraz co jest czynnikiem przesądającym o tym, że pewna grupa osób jest rodziną. Dalej prof. dr hab. Tara-

nowicz nawiązała do tego, że dużo mówi się o kryzysie rodziny, i podała konkretne dane potwierdzające ten fakt, akcentując pewne rewolucyjne zmiany. Szczególnie interesujące jest to, że trzy sfery, które łączył akt małżeństwa — sfera seksu, prokreacji, rodzicielstwa — zostały rozłączone. Nie ma stałych scenariuszy ról rodziny. Płynne stają się granice rodziny. Wskazując na deinstytucjonalizację rodziny oraz przemianę w obszarze więzi społecznych, prof. dr hab. Taranowicz zaznaczyła, że patrzy na współczesną rodzinę optymistycznie, uważając tym samym, że w dzisiejszej rzeczywistości wielość modeli rodziny będzie czymś naturalnym, ale pewnych schematów jednostki będą nadal potrzebować.

Następnie wystąpienie na temat *10 lat Zakładu Socjologii Edukacji na Wydziale Nauk Społecznych UW*. Aktualne i przyszłe kierunki rozpoczęła prof. dr hab. Barbara Wiśniewska- Paż, kierownik Zakładu Socjologii Edukacji, przedstawiając historię powstania zakładu i jego dokonania. Zaprezentowana została działalność zakładu z podziałem na cztery płaszczyzny podejmowanych badań: międzynarodową, ogólnopolską, wojewódzką i uczelnianą. Omawiając poszczególne poziomy, wskazano liczne dokonania (w postaci publikacji, konferencji, projektów, realizowanych badań) poświęcone między innymi:

a) na poziomie międzynarodowym:

— różnym aspektom edukacji i struktur edukacyjnych w ramach krajów niemieckojęzycznych, ze szczególnym uwzględnieniem Szwajcarii;

— realizacji badania ścieżek edukacyjnych młodzieży w różnych środowiskach miejskich (obejmującego swoim zasięgiem 14 krajów);

b) na poziomie ogólnopolskim:

— działaniom edukacyjnym ze szczególnym uwzględnieniem relacji między sportem a edukacją oraz rynkiem edukacyjnym, a także dotyczącym aspektów z pogranicza relacji między społeczeństwem, bezpieczeństwem i edukacją, kwestiom edukowania ludzi w zakresie bezpieczeństwa, uwrażliwiania i uczenia, jakimi metodami kształtować różne grupy w zakresie tak zwanych bezpiecznych zachowań;

c) na poziomie wojewódzkim:

— realizacji projektu „Bezpieczny Dolnoślązak”, którego patronem naukowym jest Zakład Socjologii Edukacji;

d) na poziomie uczelnianym:

— realizacji projektu „#Bezpiecznie” w postaci cyklicznych spotkań naukowych podejmujących problematykę nowoczesnych zagrożeń związanych przede wszystkim z aktywnością oraz funkcjonowaniem nowych technologii i nowych mediów, mających na celu uwrażliwienie między innymi w zakresie cyberzagrożeń;

— badania jakości kształcenia na Uniwersytecie Wrocławskim — na bazie Wydziału Nauk Społecznych i Instytutu Socjologii stworzona została Karta Absolwentów, zbierająca informacje na temat ich ścieżek edukacyjnych i zawodowych, którą następnie rozwinęli dr Grzegorz Kozdraś i dr Wojciech Doliński, podejmując się zaprezentowania fragmentu badań prowadzonych w 2016 roku, dotyczących jakości procesu kształcenia i zaznaczając, że rzeczywistość ukazana w wynikach badań nie wygląda najgorzej, aczkolwiek zwraca uwagę na kwestie, które są niezbędne, oraz zmusza do rozważań i refleksji, skupiając się na przyszłości zarówno Instytutu, Wydziału, jak i Uniwersytetu.

Na podstawie wyników badań i ich krótkiej interpretacji wskazano na potrzebę realizowania badań z obszaru edukacji przy braniu pod uwagę interdyscyplinarności i bogactwa wpływów w tej dziedzinie. Dla myślenia o przyszłości jest to niezbędny aspekt.

Kolejne wystąpienia zaprezentowali pracownicy Zakładu Socjologii Kultury i Cywilizacji. Jako pierwsza głos zabrała prof. dr hab. Marcelina Zuber, kierownik zakładu. Ukazując relacje między kulturą a cywilizacją, zastanawiała się w jaki sposób badanie kultury i cywilizacji może wpisywać się w wyzwania socjologii (teoria, empiria-praktyka). Następnie zwróciła się ku współczesności i obecnym odniesieniom do kultury czy cywilizacji, wskazując na fakt, że w coraz bardziej stechniczowanym świecie zaczęto rozpatrywać cywilizację w aspekcie technicznym i technologicznym oraz aspekcie instytucjonalnym. Zaczęły pojawiać się ważne koncepcje — można przywołać tu między innymi *science and technology studies* Brunona Latoura oraz koncepcję *actor network*, ukazujące, że kultura coraz bardziej zbliża się do obszaru technologicznego. Doktor Jacek Pluta omówił natomiast wymiar instytucjonalny w odniesieniu do uczestnictwa w kontekście cywilizacji miejskiej na podstawie badań Wrocławia jako Europejskiej Stolicy Kultury. Zaprezentowane zostały pewne aspekty i kwestie poruszane podczas badań, wskazano na aksjologiczne postrzeganie kultury oraz pewien niepokój związany z uczestnictwem w kulturze oddający rozproszony i zróżnicowany obraz uczestnictwa w kulturze, związany przede wszystkim z aspektami ekonomicznymi i klasowymi. Jako ostatnia dr Barbara Pabjan poruszyła kwestię kultury w wymiarze artystycznym, skupiając się na społeczno-kulturowych uwarunkowaniach gustu muzycznego, zwracając uwagę na poziom przekazu i wzorów recepcji kultury. Zaprezentowana została część wyników badań własnych, składających się z kilku etapów: słownej rekonstrukcji gustu, quasi-eksperymentu polegającego na wysłuchaniu pewnych fragmentów muzyki i poddaniu ich ocenie, a także opisaniu cech i właściwości muzyki. Wyniki badań ukazały, że nie ma wyraźnego podziału na klasy wyższe i niższe, jeżeli chodzi o gust muzyczny. Zauważalna jest tendencja wskazująca na to, że „wszyscy słuchają wszystkiego”. Wzory są bardzo podobne, na gusta zaś mają wpływ wiek, wykształcenie oraz płeć.

Było to ostatnie wystąpienie kończące pierwszą część sesji merytorycznej, po której odbyła się krótka przerwa kawowa, która była również odpowiednim momentem do ciekawych dyskusji nad poruszaną problematyką rzeczywistości społecznej i jej przyszłości w świetle badań socjologicznych i społecznych.

Drugą część konferencji poprowadził prof. dr hab. Stanisław Witold Kłopot. Jako pierwszy wystąpił dr Piotr Pieńkowski, reprezentujący Zakład Socjologii Ogólnej. W swoich rozważaniach podjął on bardzo interesujący temat dotyczący kryzysu cywilizacji zachodniej, stawiając pytanie: „Jakie funkcje pełnią diagnozy kryzysu cywilizacji zachodniej?” i „Jakie funkcje diagnozy pełnią w społeczeństwie?”. Już na początku dr Pieńkowski poruszył kwestie znaczenia diagnoz w życiu społecznym, zwracając się ku temu, że poprzez pryzmat diagnoz, prowadzonych analiz, jesteśmy w stanie zgłębić świadomość społeczną czy panujący dyskurs lub dyskursy cywilizacyjne. Wyróżnił trzy pola, na których istnieją diagnozy: wymiar ekspercki, naukowy; wymiar potoczny, społeczny, nieprofesjonalny; wymiar polityczny, decyzyjny. Nadmienione zostało również, że ramami teoretycznymi, w jakich należy je rozpatrywać, są kwestie związane z refleksyjnością. Oprócz wymiarów dr Pieńkowski wymienił również cztery funkcje diagnoz: diagnostyczno- prognostyczną; mobilizacyjno-integracyjną; reprodukcji roli zachodu oraz kreacji autorytetu. W podsumowaniu swoich rozważań nad funkcją i znaczeniem diagnoz w społeczeństwie akcentował, że można zaobserwować rosnące znaczenie diagnoz i analiz, których to funkcje ulegają zmianom, a same diagnozy możemy weryfikować w czasie.

Następne wystąpienie poświęcone było współczesnemu konsumentowi. Zaprezentowa-

ne zostały stare i nowe konteksty badań. Kierownik Zakładu Zachowań Konsumentek prof. dr hab. Wanda Patrzalek rozpoczęła prezentację wprowadzeniem do historii zakładu, przedstawieniem jego członków oraz obszarów zainteresowań, przekazując dalej głos dr Aleksandrze Perchli-Włosik. Odniosła się ona do zaprezentowanej problematyki podjętej w swojej bardzo wnikliwej i obszernej pracy empirycznej, która zaowocowała wydaniem publikacji: *Marka modowa. Jak zrozumieć konsumenta mody i stworzyć markę szytą na miarę?*. Zagadnienia poruszone w badaniach dotyczyły trendów modowych, rynku modowego, zachowań konsumentek na rynku modowym (a w tym: preferencji i kryteriów wyborów konsumentów, postrzegania marek modowych, strategię marek modowych i etyczne aspekty produktów modowych). Wystąpienie zapewniło bardzo szeroki wgląd w konsumpcjonizm na rynku modowym, co jest tematem bezpośrednio związanym z czasami ponowoczesnymi. Omawiając swoją pracę empiryczną, dr Perchla-Włosik podkreśliła, że starała się podejść do tego interdyscyplinarnie, czego dowodem jest triangulacja metod i technik badawczych, stanowiących o jakości i obszarze badania. Wykorzystano aż siedem technik badawczych, z czego najbardziej interesującą i rzadko spotykaną była technika SMED, czyli technika odkrywania ukrytych znaczeń i metafor. Zastosowano również obserwację etnograficzną realizowaną podczas robienia zakupów przez badanych konsumentów w centrach handlowych (była to obserwacja rejestrowana wraz z jednocześnie przeprowadzanym wywiadem pogłębionym), a także wykonano badania ilościowe. Ciekawym elementem było stworzenie kolarzu zdjęć dotyczących skojarzeń z modą, co zaowocowało stworzeniem 11 metafor mody odnoszących się do: systemu relacji, więzi, władzy, kontroli, równowagi, walki, zasobów, transformacji, podróży, polowania i natury. Następnie dr Aleksandra Perchla-Włosik akcentowała, że obecnie konsumpcja oparta jest na demonstrowaniu rozsądku i indywidualności, a także racjonalności ekonomicznej (zgoda z panującą modą, ze stylem życia, filozofią własną mody i ubierania się; zgodnie z potrzebami i motywacjami, którymi kierują się konsumentki; dostępność odpowiedniego rozmiaru i fasonu, co związane jest z krytycznym podejściem do własnego ciała i figury; dobra jakość w odniesieniu do ceny oraz marka). Mimo, iż marka jest ważna w dokonywaniu wyborów konsumentek, nie zawsze determinowana jest unikalnością, a wiąże się z poczuciem bezpieczeństwa. Często wybór marki jest konsekwencją strategii oszczędzania czasu, co powoduje również wzrost lojalności. Podsumowując wyniki swoich badań i ogólne spostrzeżenia, dr Perchla-Włosik zauważyła, że przy spełnieniu oczekiwań klientów wobec marki można kształtować korzystny jej wizerunek, który będzie korelować z zachowaniami lojalnościowymi konsumentów. W marketingu istotna staje się nie tylko kwestia identyfikacji potrzeb, ale przede wszystkim umiejętność identyfikowania poszukiwanych wartości, emocji, które następnie zostaną zaoferowane w postaci celowo ukształtowanego wizerunku marki.

Kolejno, wnioskami i kilkoma spostrzeżeniami z prowadzonych przez siebie badań empirycznych podzieliła się dr Joanna Wardzała, prezentując opis młodego konsumenta oraz nawiązując do dzisiejszych influencerów. Na wstępie dr Wardzała omówiła nieco problematyczne zagadnienia dotyczące tego, czy młoda osoba posiada środki na konsumpcję oraz odnosząc się również do stereotypizacji w zakresie korzystania z nowinek technologicznych. Doktor Wardzała nakreśliła również tło badanych zjawisk, mówiąc o tym, iż kolejnymi dość problematycznymi aspektami są: znaczenie społeczeństwa w sieci wspólnoty zainteresowań wśród konsumentów, aspekt influencerów oraz aspekt nowych mediów, które to wraz z rozwojem technologicznym ciągle się zmieniają. Zwrócono również uwagę na relacje i kontakty międzyludzkie w przestrzeni wirtualnej oraz na to, że

innowacje wpływają na kreowanie się coraz to nowszych potrzeb, co w połączeniu z aktywnością w świecie internetu, nowych technologii, sprawia iż pojawiają się nowe możliwości i nowe role społeczne, między innymi także w dzisiejszym świecie.

Przedostatnie wystąpienie zostało poświęcone *Teoriom pogranicza w kontekście przemian polsko-niemieckich miast podzielonych. Ustalenia i wyzwania*. Słowem wprowadzenia prof. dr hab. Zbigniew Kurcz zaprezentował historię i dokonania Zakładu Socjologii Pogranicza. Kolejne analizy przedstawiły dr Kamilla Dolińska oraz dr Natalia Niedźwiecka-Iwańczak, które to skoncentrowały się w swoim wystąpieniu na zaprezentowaniu pewnych dylematów, problemów i spostrzeżeń w oparciu o przeprowadzone badania na pograniczu polsko-niemieckim we wszystkich trzech miastach (Zgorzelcu, Gubinie i Słubicach). Autorki szczegółowo zaprezentowały dylematy, z którymi boryka się każdy badacz. Od wyboru pewnych perspektyw i rozważań teoretycznych odpowiadających stawianemu problemowi po problematykę doboru metod i technik, doboru próby, a także kwestię prowadzenia samych badań. Było to bardzo pouczające wystąpienie, w sposób szczególnie nakreślające problematykę pracy naukowca-badacza-praktyka, a także w klarowny sposób prezentujące kluczowe zagadnienia dotyczące pogranicza i specyfikę badania.

Wystąpienie zamykające należało do dra Dawida Krysińskiego reprezentującego Zakład Socjologii Stefy Publicznej, który postawił pytanie: „Co z socjologią i socjologami w kontekście przyszłości?”. Nakreślając tło wydarzeń i zmian społecznych w przeciągu ostatnich kilkudziesięciu lat, zaznacza, że zauważalne jest, iż paradygmat technologiczny zdecydowanie bardziej niż społeczny dominuje w polityce unijnej, co prowadzi do zadania kluczowego pytania: czy rzeczywiście rola socjologii i socjologa schodzi na dalszy plan? W swoich rozważaniach zaznacza, iż dostrzegalna jest pewna zmiana, wskazując na to, że w polityce europejskiej coraz częściej można spotkać się z czymś określanym mianem *social science humanities*. I tutaj, z pewną dozą optymizmu, dr Krysiński wskazuje na nową rolę socjologów, którzy mają możliwość, między innymi wpłynięcia na zwiększenie świadomości, akceptację oraz popularyzację technologii. Ukazał tym samym socjotechniczną funkcję socjologii (dla celów popularyzacji technologii). Wprowadzając nas w świat konkretnych przykładów tego, w jaki sposób nowe technologie podporządkowują sobie życie społeczne, dr Krysiński ukazał zarówno negatywny aspekt funkcji socjotechnicznej, jak i jej pozytywny aspekt; wskazał także na socjologię krytyczną, zajmującą się demaskowaniem owych zachowań, działań, intencji, mechanizmów mających na celu konkretne interesy poszczególnych grup.

Wystąpienia konferencyjne wszystkich prelegentów, pracowników Instytutu Socjologii ukazały niezwykłą interdyscyplinarność socjologii. W wizji każdego zakładu, każdego badacza nie zabrakło również refleksji nad przyszłością socjologii w odniesieniu do zmieniającej się rzeczywistości społecznej. Żywe dyskusje, jakie wywiązały się tuż po zakończeniu referatów, napawają nadzieją, iż socjologowie dostrzegają pewne niebezpieczeństwa wyływające z możliwych dróg przyszłości, ale i wyraźną odwagę do podejmowania nowych wyzwań i poczucia potrzeby kontynuowania swej działalności wyływającej z misji zawodu socjologa. Wykazano, że mimo wielu niewiadomych, socjologie są gotowi stawić czoła i podejmować próbę badania przeróżnych elementów świata społecznego — nie tylko dla samego poznania, ale także dla wyciągania wniosków i wprowadzania w życie konkretnych działań.

Joanna Jankowska

ORCID: 0000-0002-7045-1478